

บทบาทของนักหนังสือพิมพ์ในการเมืองไทยระหว่าง พ.ศ. 2490 - 2501

นางสาวสุวิมล รุ่งเจริญ

ศูนย์วิทยพัชการ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต
ภาควิชาประวัติศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2526

ISBN 974-561-788-1

010446

I16345228

ROLES OF JOURNALISTS IN THAI POLITICS DURING 1947 - 1958

Miss Suvimol Roongcharoen

ศูนย์วิทยทรัพยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Arts

Department of History

Graduate School

Chulalongkorn University

1983

หัวข้อวิทยานิพนธ์ บทบาทของนักหนังสือพิมพ์ในการเมืองไทยระหว่าง พ.ศ. 2490 - 2501

โดย นางสาวสุวิมล รุ่งเจริญ
ภาควิชา ประวัติศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษา ศาสตราจารย์ ดร.ชัยอนันต์ สมุทวณิช
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุวดี ชนะประสิทธิ์พัฒนา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโท ศึกษาศาสตร์

..... *สุประดิษฐ์ บุนนาค* คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุประดิษฐ์ บุนนาค)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... *ชัชวาลย์* ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชัชวาลย์ สาระยา)

..... *สุวิมล รุ่งเจริญ* กรรมการ
(ศาสตราจารย์ ดร.ชัยอนันต์ สมุทวณิช)

..... *สุวดี ชนะประสิทธิ์พัฒนา* กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุวดี ชนะประสิทธิ์พัฒนา)

..... *สุวิมล รุ่งเจริญ* กรรมการ
(อาจารย์สุวิมล รุ่งเจริญ)

..... *สุวิมล รุ่งเจริญ* กรรมการ
(อาจารย์พรภิรมณ์ เอี่ยมธรรม)

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หัวข้อวิทยานิพนธ์ บทบาทของนักหนังสือพิมพ์ในการเมืองไทยระหว่าง พ.ศ. 2490 - 2501

ชื่อนิสิต นางสาวสุวิมล รุ่งเจริญ

อาจารย์ที่ปรึกษา ศาสตราจารย์ ดร. ชัยอนันต์ สมุทวณิช
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุวดี ชนะประสิทธิพัฒนา

ภาควิชา ประวัติศาสตร์

ปีการศึกษา 2525

บทคัดย่อ

หนังสือพิมพ์เป็นสถาบันหนึ่งที่มีส่วนช่วยเสริมสร้างการปกครองระบอบประชาธิปไตย แต่นักหนังสือพิมพ์จะทำหน้าที่ใดมากนักน้อยเพียงใด ย่อมขึ้นอยู่กับนโยบายของรัฐบาลที่มีต่อความคุ้มครองหนังสือพิมพ์ และความเข้าใจของนักหนังสือพิมพ์ที่มีต่อความสำคัญและบทบาทของตนเองในการเมือง

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มุ่งศึกษาบทบาทของนักหนังสือพิมพ์ในการเมืองไทยตั้งแต่ พ.ศ. 2490 - 2501 นักหนังสือพิมพ์ไทยในช่วงนี้เป็นกลุ่มคนที่มีบทบาทอย่างสูงในการเป็นผู้นำสังคมที่สนับสนุนการปกครองระบอบประชาธิปไตย และกระตุ้นความสำนึกทางการเมืองของประชาชนด้วยการทำหน้าที่ต่าง ๆ เช่นการเป็นคอลัมนิสต์ นักเขียนนวนิยาย บัญชีฯ ญานผู้นำทางความคิดของสังคม และที่สำคัญก็คือการเป็นผู้มีกิจกรรมการเคลื่อนไหวทางการเมืองเพื่อต่อต้านนโยบายบางประการของรัฐบาล รวมทั้งเรียกร้องให้รัฐบาลปรับปรุงแก้ไขการบริหารประเทศให้เป็นไปตามหลักการของระบอบประชาธิปไตยอย่างแท้จริง

การรวมกลุ่มเพื่อการเคลื่อนไหวทางการเมืองของนักหนังสือพิมพ์ในช่วงเวลาดังกล่าวนี้นับเป็นครั้งแรกของนักหนังสือพิมพ์ไทย แม้ว่าจะเคยมีการรวมกลุ่มกันมาก่อนและก่อตั้งสมาคมหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย อันเป็นที่รวมของผู้มีอาชีพนักหนังสือพิมพ์มาตั้งแต่ พ.ศ. 2484 แล้วก็ตาม

การรับลัทธิมาร์กซิสม์น่าจะเป็นปัจจัยหนึ่งที่ช่วยกระตุ้นแนวความคิดของนักหนังสือพิมพ์ให้ทำการเคลื่อนไหวเพื่อการเปลี่ยนแปลงสังคม แต่เนื่องจากรัฐบาลไทยในขณะนั้นมีแนวโน้ม

ที่จะปกครองแบบรวมอำนาจ ประกอบด้วยสถานการณ์การเมืองของโลกที่กำลังตกอยู่ในสภาวะสงครามเย็น ทำให้รัฐบาลไม่ต้องการให้มีการรวมกลุ่มกันเพื่อการเคลื่อนไหวทางการเมือง โดยเฉพาะการคัดค้านนโยบายของรัฐบาล ดังนั้น รัฐบาลจึงปราบปรามนักหนังสือพิมพ์ เหล่านี้ด้วยการจับกุมครั้งใหญ่ในข้อหาให้การกระทำอันเป็นคอมมิวนิสต์ใน พ.ศ. 2495 และ 2501 ซึ่งมีผลทำให้นักหนังสือพิมพ์ต้องยุติบทบาทของตนแม้แต่ในการวิพากษ์วิจารณ์ตรวจสอบการบริหารราชการของรัฐบาล หลังจากนั้น นักหนังสือพิมพ์ก็ต้องปรับตัวให้อยู่รอดในระบบการปกครองแบบ "พอขุน" ของรัฐบาล และไม่มีการเคลื่อนไหวทางการเมืองโดยตรงเช่นที่เป็นมาในช่วงนี้อีกเลย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

tendency of the government together with the Cold War situations had intensified the government's control of the press during that period. As their roles were still active, the government arrested them on communist charges twice in 1942 and 1958. Since then, they had to cease their political activities. After that Thai journalists had to adjust themselves to the politics of "Paternalism" of the government and could not be active in politics as before.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กิติกรรมประกาศ

ในการเขียนวิทยานิพนธ์เล่มนี้ คุณสุภา ศิริमानนท์ ได้กรุณาให้คำแนะนำ และข้อมูลอันเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณอย่างสูง

ขอขอบพระคุณอาจารย์ ศาสตราจารย์ ดร.ชัยอนันต์ สมุทวณิช ผู้ช่วย-ศาสตราจารย์สุวดี ชนะประสิทธิ์พัฒนา ผู้ให้คำแนะนำอันมีค่าและกรุณาตรวจแก้วิทยานิพนธ์เล่มนี้ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธิดา สาระยา อาจารย์สุรัตน์ นุ่มนนท์ และอาจารย์พรภิรมณ์ เอี่ยมธรรม ผู้ช่วยทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น รวมทั้งรองศาสตราจารย์ชิตีมา พิทักษ์ไพรวรรณ ผู้ให้ทั้งกำลังใจและคำแนะนำแก่ผู้เขียนนับตั้งแต่เมื่อเริ่มค้นคว้าข้อมูล

ขอขอบคุณบุคคลจำนวนมากที่มีส่วนให้คำแนะนำในด้านต่าง ๆ รวมทั้งการให้ข้อมูลเพิ่มเติมที่เป็นประโยชน์ อาทิเช่น คุณศักดิ์ชัย บำรุงพงศ์, คุณชูศรี วิสกุล, คุณสัมพันธ์ พึ่งประคิษฐ์, พันตำรวจเอกเกษม แสงมิตร, อาจารย์ชาญวิทย์ เกษตรศิริ, อาจารย์ทรงยศ แหวหงส์, อาจารย์ฉลอม สุนทราวาณิชย์, คุณนครินทร์ เมฆไตรรัตน์ โดยเฉพาะคุณสุนทรী อาสะไวย์ และอาจารย์สุภาภรณ์ จรัสพันธ์ ซึ่งได้ช่วยอ่านและตรวจแก้วิทยานิพนธ์เล่มนี้ในระหว่างการพิมพ์อีกด้วย

ความสนับสนุนและความห่วงใยของพ่อแม่ ครอบครัว โดยเฉพาะคุณประกาศศรี สุรพันธ์ พี่สาวของผู้เขียนเป็นส่วนสำคัญยิ่งที่ช่วยให้ผู้เขียนมีโอกาสในการศึกษาโดยตลอดมาจนกระทั่งเขียนวิทยานิพนธ์เล่มนี้ได้สำเร็จ ซึ่งผู้เขียนรู้สึกซาบซึ้งในพระคุณอย่างยิ่ง

ท้ายที่สุด ขอขอบคุณคุณจรรณี ทิพย์พิมานชัยกร ที่ได้ช่วยพิมพ์วิทยานิพนธ์เล่มนี้ได้อย่างเรียบร้อยตามเวลาที่ต้องการ รวมทั้งคุณแผน สารีกา ผู้เป็นธุระในการโรเนียวให้

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ฉ
กิตติกรรมประกาศ	ช
บทนำ	1
บทที่	
1 บทบาททางการเมืองของนักหนังสือพิมพ์ตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 5	
ถึงก่อนการรัฐประหาร พ.ศ. 2490	4
- การเกิดนักหนังสือพิมพ์และบทบาทของนักหนังสือพิมพ์ก่อนการ	
เปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475	4
- การขยายตัวและบทบาทของนักหนังสือพิมพ์หลังการเปลี่ยนแปลง	
การปกครอง พ.ศ. 2475 ถึงสงครามโลกครั้งที่ 2	17
- นักหนังสือพิมพ์สมัยรัฐบาลพลเรือนตั้งแต่ 1 สิงหาคม 2487 -	
7 พฤศจิกายน 2490	24
2 สภาพการเมืองของไทยตั้งแต่การรัฐประหาร 8 พฤศจิกายน 2490	
จนถึงการรัฐประหาร 20 ตุลาคม 2501	32
- การพยายามก่อความไม่สงบเพื่อยึดอำนาจจากรัฐบาลจอมพล	
ป. พิบูลสงคราม	34
- ความขัดแย้งระหว่างผู้นำพลเรือนและทหาร	36
- การเกิดรัฐประหารเงี้ยว (29 พฤศจิกายน 2494)	41
- สถานการณ์การเมืองระหว่างประเทศที่มีผลต่อประเทศไทย ..	43
- คุลย์อำนาจของผู้นำทางการเมืองของไทย	47

บทที่

3	นักหนังสือพิมพ์และผลงาน (พ.ศ. 2490 - 2501)	55
-	นักหนังสือพิมพ์และอุดมคติของการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475	55
-	กุหลาบ สายประดิษฐ์	64
-	มาลัย ชูพินิจ	78
-	หม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ ปราโมช	88
-	สศ กุระมะโรหิต	105
-	นักหนังสือพิมพ์ และการรับลัทธิมาร์กซิสม์	118
4	การควบคุมหนังสือพิมพ์ของรัฐบาลและการเคลื่อนไหวทางการเมือง ของนักหนังสือพิมพ์	139
-	การควบคุมหนังสือพิมพ์ของรัฐบาล	139
-	การต่อสู้ของนักหนังสือพิมพ์และสมาคมหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย ใน พ.ศ. 2495	151
-	บทบาทของนักหนังสือพิมพ์ในคณะกรรมการสันติภาพสากลแห่ง ประเทศไทยและกฎสันติภาพ (10 พฤศจิกายน 2495)	164
-	การจับกุมกฎสันติภาพ	176
-	การพิพากษาคดีกฎสันติภาพ	183
-	บทบาทของนักหนังสือพิมพ์ในช่วงปี พ.ศ. 2498 - 2500	191
-	การรัฐประหาร 20 ตุลาคม 2501 และการปราบปราม นักหนังสือพิมพ์	205
	บทสรุป	213
	บรรณานุกรม	220
	ประวัติผู้เขียน	234